

VII. Faanyagvédelmi Konferencia Dobogókő 2008. ápr. 18-19.

Dr. Tóth Sándor*

A hagyományoknak megfelelően a Faipari Tudományos Egyesület az idén is megrendezte Faanyagvédelmi Konferenciáját. A helyszín a Dobogókő volt a korszerűsített Manréza Konferencia Központban. A konferencia felett a Magyar Mérnöki Kamara vállalt védnökséget.

A korábbi konferenciákon az egészségre káros illetve mérgező faanyagvédőszer miatt számos előadás szólt a hazai jogszabályokról, előírásokról, az ezeket előíró és alkalmazó hatóságok tolmácsolásában. A résztvevők köre a faanyagvédelmi szakértők, a védőszeret gyártók és alkalmazók közül került ki. Ma már ezen a szakterületen is inkább a uniós jogszabályok adaptációja jellemző, s a konferenciát látogatók között az említettek kivül tervező- és építőmérnökök egyaránt megtalálhatók voltak.

Az ezévi konferencián olyan állandó témák mellett, mint a faanyagok védőkezelési eljárásai, a tetőtér beépítések, a födémkialakítások problematikája, a faanyagvédelemhez kapcsolódó egyes jogszabályok, eljárások, olyan kérdések is napirendre kerültek, mint a szolár energiagyűjtő eszközök és elhelyezésük a tetőkön, a faanyagvédelmi szakértőségeknél követendő eljárások, a faanyagvédelem újabb technikái. Az esettanulmányokban a szokásoknak megfelelően sor került a faanyagvédelmi szakértők által az épületek faszerkezeteinél feltárt „vadhajtásokra”, elrettentő példák bemutatására is.

A kétnapos konferencia első napján (levezető elnök: Dr. Tóth Sándor) igen tartalmas előadást tartott Horváth Sándor, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem adjunktusa a tetőtérbeépítések eltakart faszerkezeteinek védelméről, ezen belül az alátétlécak hőszigeteléséről, az átszellőztetéséről, a tetőablakok csapadékelvezetéséről, a pára- és légzárásáról, a födémek hangszigeteléséről, valamint a vizes helyiségek födémkialakításáról. Ezt követően a napkollektorok típusairól, működéséről, főbb jellemzőiről, elhelyezésükről, tetőre- ill. beépítésükről Kóbor Csaba (Bramac Kft.) tartott előadást. A síkkollektorok tetőn történő elhelyezésével, működtetésével kapcsolatos ismeretek valódi újdonsággént hatottak a hallgatóság körében. A faanyagvédelem vizsgálati szabványai, azok kritikájával, az alkalmazás logikai és gyakorlati problémáival, szabványok magyar nyelvű

elérhetőségével foglalkozott dr. Szabó Miklós faanyagvédelmi szakértő, amit dr. Csupor Károly a NyME Faipari Mérnöki Karának docense saját tapasztalataival egészített ki felkért hozzászólásában. A faanyagvédelmi szakértők számára fogalmazott meg gyakorlati eljárási ajánlásokat dr. Pluzsik András faanyagvédelmi szakértő, s utalt a faszerkezetek értébecslésénél elengedhetetlen feltárásokra, állapotfelmérésekre, azok technikájára, valamint szakvélemények készítésére. Soltész Adrienn, a Penda Mezőgazdasági Gépkereskedelmi Kft. munkatársa olyan, újdonságnak számító, utánfutóra felszerelhető, olasz gyártmányú mobil faimpregnáló berendezés főbb jellemzőit és működését ismertette, amelynél hengerekkel történik a favédőszer felvitele a faanyagra.

A második napon (Levezető elnök: dr. Pluzsik András) Babos Rezső, az Anticimex Hungaria ügyvezető igazgatója a fatelítő telepek rövid hazai jellemzése és a brüsszeli WEI szervezet ajánlásai után a nyomás alatti olajos fakezelés németországi tapasztalatait ismertette talpfa és vezetékoszlop példáján. Ez utóbbinál a védőszer jobb behatolása céljából a végeket befuratolták, majd a kezelés befejeztével a lyukakat letakarták. Emberrel nem érintkező faanyagoknál még használják a króm- és rézoxidos telítést is.

Németh László, a Fadoktor Mérnöki Iroda ügyvezetője a nem nyomásos védőkezelési eljárásokról, azok hatékonyságáról adott áttekintést. Ezek közé tartozik a kenés, mázolás, bemártás, bemerítés, hengeres felhordás és a furatos átítatás. Ismertetett egy Magyarországon már több helyen megtalálható, a gyakorlatban bevált áztató berendezést, leírta annak jellemzőit, elektro-hidraulikus működését.

A faanyagvédőszerbiztonságtechnikája volt témája dr. Király Béla faanyagvédelmi szakértő (Lignokem Kft.) által összeállított előadásnak, amelyet

(az előadó betegsége miatt) Dr. Csupor Károly ismerttetett. A favédőszer, mint építési, veszélyes és biocid anyag használatához több, itt ismertetett jogszabály is kapcsolódik. A favédőszer-kiválasztás szempontjainak megfogalmazására is sor került az előadás során.

Egyes hazai temp-lomok ferde és hosszanti vonórudjaival, ill. azok hiányával és a következményekkel, az emberi tényezők szerepével, valamint a Pécsi

* Dr. Tóth Sándor c. egy. tanár, a FATE Közép-Magyarországi Régió elnöke

hullámfürdő leszakadt álmennyezetének problematikájával foglalkozott Rabb Péter (Barta és Rabb Kft.) esettanulmányaiban. A következő előadásból megtudhattuk, hogy a Hévízi Tófürdő összekötő folyósójának megsüllyedése miatt került sor a tartó facölöpök helyszíni és mechanikai vizsgálatára. A cölöpözés rövid történetéről és a vizsgálat eredményeiről, a megsüllyedés okairól beszélt előadásában Kulcsár Béla (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem). Az utolsó előadásban a Remmers cégről, műemlék- és általában épületfelújítási, faanyagvédelmi és felületkezelési

eljárásairól, külföldi és hazai referenciáiról hallottunk rövid, lényegretörő ismertetőt Forster Béla előadásában (Remmers Ungarn Kft.).

Az előadások többségét számos hozzászólás, élénk vita követte. Kiemelendő, hogy a VII. Faanyagvédelmi Konferencia látogatottsága az előző évekhez viszonyítva is nőtt: közel 60 fő vett részt az előadásokon, és az azt követő eszmecsereken.

A jelenlevők kifejezték kívánságukat a következő konferencia megrendezésére két év múlva, a 2010. esztendőben.

A szegedi gyufa másfél évszázada

Balogh László*

A XIX. század közepén az éves összeírások 13 gyárat regisztráltak Szegeden. A vezető helyen lévő malomipar mögött dobogós helyen szerepelt még a faipar és a szeszipar. Az úgynevezett "vegyészeti ipar" ágai közül Szegeden az 1850–60-as évek fordulójától a gyufagyártás emelkedett ki.

Neubauer József 1846-ban Csongrádon alapította első gyufagyártó üzemét, amelyet 1858-ban Szegedre helyezett át. Szegeden gyufagyártási engedélyt 1858. szeptember 11-én kapott. A Neubauer féle gyufagyárat a városban még két másik követte, az egyik Csikós Imre üzeme Felsővároson, a másik Topesco Lajosé, az akkori Ingeny utcában. Egy hatósági vizsgálat 1867-ben mindhárom gyárat bezáratta. Az ok: nem tartották be a munkásokra vonatkozó kancelláriai rendeletet. A Neubauer féle üzem az újjáalakulás után 1878-ban Breier Miksa tulajdonába került. A gyár évi kapacitása ekkor 55 ezer doboz volt, amelyet 6 férfi, 12 nő és 10 (14 évesnél fiatalabb!) gyermek foglalkoztatásával érték el.

A várost romba döntő 1879-es szegedi nagyárvíz pusztítása után a gyár új épületben folytatta a termelést. Ezt követően ismét tulajdonosváltás következett. Az új tulajdonos Pálfi Lipót. A gyár 1895-től „Pálfi Lipót és veje” néven folytatta a gyufagyártást. A fokozatos termelésnövekedés eredményeként a század végére az évi termelés meghaladta a 300 ezer doboz gyufát, amelyből Olaszországba és a keleti országokba is exportáltak.

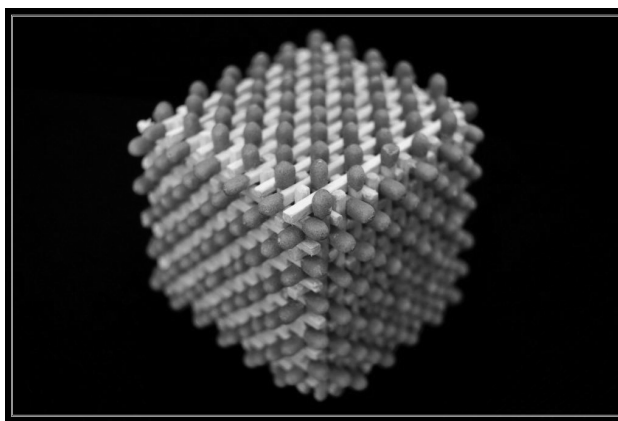
A magyar gyufagyártás első fél évszázadának

végén már tőkeerős részvénytársaságok alakultak, és megjelent a külföldi tőke is. Az 1900-as évek elején a bécsi Landerbank SOLO Gyufagyárak Rt. néven osztrák-magyar gyufakartellt hozott létre. Pálfi Lipót cége ebbe nem lépett be, a kartellel vívott versenyben viszont alulmaradt, így kénytelenek voltak a gyárat eladni. A részben külföldi tőkével megerősödött üzem Szegedi Gyújtógyár néven termelt tovább.

1910. április 19-én a gyár történetének legnagyobb tragédiáját szenvedte el. Felrobbant az üzem nagy kazánja. Az óriási detonáció 11 munkás, köztük gyermekek halálát okozta, a sebesültek száma 29 fő volt. Az üzem teljesen elpusztult. Az 1912. novemberéig elhúzódó bírósági tárgyalás szakértői vélemények alapján végül a tragédia okaként elsősorban emberi mulasztást állapított meg. A felrobbant üzem helyén épült új gyárban megszüntették a sárga foszforos gyufa gyártását, a sárga foszfor használata ugyanis a vele dolgozó munkásoknál megbetegedést, úgynevezett foszfor nekrózist okozott.

A szegedi gyár 1915-ben az osztrák-angol érdekeltségű Szikra Gyújtógyárak Rt. tulajdonába került, és annak szegedi gyártelepe lett. Egy 1920-as tüzesetet követő két év a gyár korszerűsítésével telt: modern svéd és német gépek kerültek Szegedre. Német mintára a Kálvária úton 1922-ben 40 darab munkáslakás építésébe kezdtek.

Az 1920-as évek közepén a gyufaiparban is elkezdődött a koncentráció. A „Szikra” felvásárolta a

Vajda István fotója, a szerző engedélyével
(http://fotozz.hu/fotot_megmutat?Foto_ID=147550)

* Balogh László, a FATE Csongrád megyei csoportjának örökös tagja